

"Aksen" på tvers. Ei reiseskildring.

Reiseskildringer er en aktverdig litterær form, så jeg gjør et forsøk: Her om dagen reiste jeg fra Mosjøen til Sandnessjøen langs fylkesvei 78. Jeg fikk sett både Holandsvika og Tovåsen. Det er mye fin natur der. Fjord veksler med fjell. Det er frodig jordbruksland og store myrområder, kvite sandstrender og karrig fjell. Området skjemmes ikke av plagsomt mye bebyggelse. Vi kjørte gjennom tre kommuner på en drøy time, og det er jo alltid interessant. Tøventunnelen er lang og uten krappe svinger, og etterhvert kom vi ut på den vakre kysten, med himmelblikk og kystlandskap. Fjorden gikk kvit, og det reiv godt i kassebilen over Helgelandsbrua, enda det bare var 24 m/s. Landkrabber fra innlandet som vi er, spekulerte vi på om vi ville komme oss tilbake på kvelden, for det var meldt et himla uvær. Og for tida er ingen hoteller i drift i Sandnessjøen.

Denne naturskjønne veistrekninga minner om mange naturskjønne veistrekninger fra innerst i en fjord til åpen kyst i Nord-Norge, men den har en helt spesiell betydning, for den er en Akse. Langs denne aksen skal det bli storflyplass, djupvannskai, jernbaneknutepunkt, Helgelandssykehus og regionalt vekstsenter for hele Helgeland.

Man får mange rare tanker når man er reisende i eget distrikt, og jeg ble sittende og tenke på hva som skjer hvis det blir brann i et hus langs Aksen? Hvor kommer brannbilene fra, og hvor lang tid tar det fra alarmeren går til brannmannskapene er i aktivitet på brannstedet? Kravet i brannforskriftene for sykehus med sengepasienter er såvidt jeg veit ti minutter fra alarmeren går til brannmannskapene skal være i gang med å slukke brannen. Men da kan man kanskje bygge et sykehus med brannstasjon som har døgntilgjengelig vakt og lovpålagt beredskap i tilstrekkelig størrelse? Og tankene flyr videre: Ettersom vi satt hele kvelden og var engstelige for at uværet skulle komme tidligere enn det var meldt, begynte jeg å bekymre meg for hvordan akuttpasienter fra Sandnessjøen og øyene skulle komme seg til det nye sykehuset på Aksen når vinden kommer opp i 32 m/s, for da stenger jo Helgelandsbrua? Kanskje kan det bygges en liten flyplass ved sykehuset, sånn at

ambulanselyet kan lande der. Helikopter går ikke, for jeg har skjønnet at de iser ned når de flyr fra kysten til innlandet. Men så kom jeg til å tenke på at den nye djupvannskaia sikkert enkelt kan tilpasses slik at ambulansebåtene klapper til kai, rett nedafor sykehuset! Etersom Mo i Rana som kjent ligger på Saltfjellet, begynte jeg også å tenke på at jernbane er et pålitelig transportmiddel, spesielt på vinteren når polske trailere med sommerdekk ligger og sperrer veien stadig vekk. Hvis det nye sykehuset havner på det geografiske midtpunktet Tovåsen, kunne man legge et sidespor fra Drevja, med jernbanetunnel gjennom Toven. Da ville akuttpasienter fra nordlige deler av Helgeland komme seg til sykehus, uansett vær- og føreforhold!

Nå kommer jeg på at vi må bygge boliger! Vaktordninga på et sykehus forutsetter at personale kan være tilgjengelig på kort tid, så det må bygges boliger eller hybelleiligheter for de som har bakvakt eller ikke kommer seg heim mellom skiftene av ymse grunner. De som ikke vil pendle inn og ut hver dag, trenger også et sted å bo. Bankene er meg bekjent tilbakeholdne med å gi byggelån til hus i tynt befolka områder, så det må nok lages ei støtteordning for de som vil være bofaste nært sykehuset. Kanskje man kunne opprette en Lånekasse for helsepersonell? Men ved ettertanke er nok det enkleste å bygge flere boligblokker, eller kanskje noen stilige terrassehus.

Når jeg tenker på pasientene, slår det meg at jeg etterhvert kjenner mange som har vært langtids pasienter på kreftavdelinga i Tromsø. Noen minutter strålebehandling hver dag, og uendeligheter med fritid. De går på Ølhallen og på kino og konserter, og mange får venner for livet mens de er lidelsesfeller. Så kanskje er det en god idé å bygge en liten by ved sykehuset? Noen gode spisesteder, et konsertlokale, butikker, kanskje et hotell der pårørende kan bo?

Se der, ja! Der har jeg helt alene tenkt ut hvordan det nye sykehuset langs Aksa kan være, og betjene hele Helgeland. Det er ikke så vanskelig hvis man lar tankene fly når man er ute på tur:

«Wenn jemand eine Reise tut so kann er was erzählen.»

Hvis noen skulle lure på det: vi kom oss over brua og kjørte tilbake langs Aksen, i et landskap som ikke var forstyrret av lysforurensing.

23. februar 2019

Stig Bang